خاڵی گرنگ لە پشت بانگەشەکەی “دەوڵەت باهچەلی”یەوە چی بوو!.. ئیدریس مستەفا

ئازاترین و ژیرترین کەسەکانی دنیا ئەوانەن مل بۆ ئاشتی دادەنەوێنن نەک ئەوانەی سەرەکوتە بە شەڕ دەکەن.

هێشتا باس و خوا گەرمە لەسەر گفتوگۆی تورکیا لەگەڵ کورد یاخود پ ک ک لە تورکیا بۆیە ئەم باسە شایەنی ئەوەیە هەردەم قسەی لەسەر بکرێ بەڵام دوور لە سۆزی نەتەوەیی و هەڵچوونی سیاسی.

وا مانگێک بە سەر بانگەشەکەی دەوڵەت باهچەلیدا رۆیشت و کوردی باکور/پ ک ک نەک هەر وەڵامێکی پیویستی نەبوو بۆی بگرێ بە هێرشێکی چەکداریانەی خۆکوژی بۆ سەر بنکەیەکی درۆن دروست کردن لە ئەنقەرە وەڵام درایەوە کە ئەمە بۆ خۆی گورزێکی گەورە بوو لە پرۆسەیەی ئاشتی ئەمجارە کە تایبەتمەندی خۆی هەبوو. بانگەشەی ئاشتی ئەمجارەی تورکیا لەوەدا بوو دەستپێشخەریەکە لە لایەن توندڕەوترین و قەومی ترین پارتی سیاسی تورکیاوە کراوە کە بە تەسقاڵێک باوەڕی بە کورد و مەسەلەی کورد نەبووە. بگرە لە ناوەراست و کۆتایی نەوەدەکانەوە کە بە گوڕوتینێکی بەهێزەوە هاتنەوە گۆڕەپانی سیاسی تورکیا و سەرکەوتنیان بە دەستهێنا لە هەڵبژاردنەکاندا، یەکێک لە دروشمەکانیان دژ بە کورد ئەوە بوو بۆ ئەوەی ناوی کورد بهێنن دەیانگوت: گەر ئەم وڵاتە خۆش دەوێ ئەوا بمێنەوە وەک ئەوەی هەیە ئەگەرنا بەجێی بهێڵە..

گەر لە دانوستانەکانی پێشوتری نێوان حکومەتی تورکیا و پ ک ک دا رێکەوتنی سیاسی بکرایە و خاڵەکانیشی لە راگەیاندنێکی رەسمیدا بەیان بکرایە ئەوا هەر لە چوارچێویەکی سیاسی دەمایەوە و ئەو بوارەی تری نەدەبۆی کە یەکێک لە خاڵەکان بوو بە سەنگی مەحەکی رێکەوتنەکە. چۆن؟

مەسەلەی کورد لە تورکیا هەر تەنها بە رێکەوتنی سیاسی سەر کاغەز چارەسەر نابێ یاخود بەڵام هەر بە کێشەکی سیاسی نابێ بەڵکە بە کێشەکی کۆمەڵایەتیش دەبێ، دەبێ ئەو تەلیسمە مێژووییە عەقڵیەتە کۆمەڵایەتیەش ببەزێنە کە بە درێژایی سەد ساڵە دەوڵەتی تورکیا کاری لەسەر دەکات و نەوە دوای نەوە لەسەر ئەوە پەروەردە بوون کە تورکیا تەنها هی تورکە و کورد لە تورکیادا بوونی نیە؛ ئەمە جگە لەوەی زیاتر لە چل ساڵە پ ک ک بە هیزێکی تیرۆرستی دەناسرێ و لە

گۆڕەپانی ئەوروپی و ئەمریکیدا بە تیرۆرست ناسراوە.
لەگەڵ هەر رێکەوتنێکی سیاسیدا رووماڵکردنێکی کۆمەڵایەتیش پیویستە؛ عەقڵێک لە ناو کۆمەڵگەی تورکیدا سەدەیەکە چەسپیوە هەروا بە ئاسانی هەزمی رووداوێکی سیاسی واناگرێ کە هێزێک چوار دەیەیە شەڕ و کوشتاری هەبووە لەگەڵ دەولەتەکەیاندا بگرنە ئامیزی خۆیان.
ئەوەی دەیتوانی ئەم روماڵە بکات "مەهەپە" حزبەکەی دەولەت باهچەلی بوو. مەهەپە تەنها حزبیکی گەورەی تورکیایە کە بیروباوەڕێکی توندڕەوانەی بەرامبەر بە کورد و کەمینەکانی تریش هەیە بەڵام ئیستا بۆ یەکەمین جاریشە حزبێکی دەسەڵاتداری ئاوها بە ئاشکرا و لە گرنگترین مینبەری وڵاتەکەوە داوای ئاشتەوایی بکات جا رەنگەی داواکاریەکەی چیە و چۆنە ئەوە بابەتێکی ترە. دوای ئەوەش بە ئاشکرا دان بەوەدا بنێ کە کورد هەیە لە تورکیادا و کورد برای تورکن و تورکیش برای کوردن و داوای لە کۆمەڵگەی تورکی کرد ئەم هزرە قبوڵ بکەن.
چونکە ئەوەی پرۆسە سیاسیەکان لە ئاستە کۆمەڵایەتیە سیاسیەکان فەشەل پێدەهێنێ یاخود گرفت و بەربەستی بۆ دروست دەکات جوڵانەوە سیاسیە توندڕەوەکانن کە ناڕازین بەوەی شکۆی نەتەوەیی یاخود ئاینیان سەردانەوەنی بە هیزێک کە پشیتر هەموان بە دوژمنی سەرسەختیان زانیوە و بوونی کورد و پ ک ک لە تورکیادا باشترین بەڵگەی ئەم دیدەمانە. بانگەشەکەی دەولەت باهچەلی ئەم ئەرکە قورسەی لەسەر رێکەوتنی سیاسی لادەبرد و رووماڵێکی کۆمەڵایەتی باشیشی دەکرد بەڵام دیارە هزری کوردی سیاسی لە باکور فەهمی ئەمەیان نەکرد یاخود نەیانویست ئەم مەسەلەیە بەسەمەر بگات؛ چونکە ئەوەی پرۆسەکان بە سەمەر دەگەێنێ هەر بە تەنها رێکەوتنە سیاسیەکان نین بەڵکو رێکەوتنە کۆمەڵایەتیەکانیشن.
گلەیی و رەخنەکانی کوردانی باکور/پ ک ک و هەندێ لە قەلەم بەدەستی کوردمانجی زمان ئەوەبوو کە تورکیا راست ناکات و ئەمەش فێڵێکی ترە یاخود بە یەکسەر زیندانیەکان بەرنادات یاخود پاریزگارە کوردەکان لە پلەکانیان لادەدات. تا پرۆسەی سیاسی گفتوگۆ دەست پێنەکات و تەنانەت لە کاتی دەسپێکردنیشدا جارێ هەر شەڕە و بگرە خودی دانوستان نیوەشەڕە بەڵام بە دیوێکی تردا؛ بەلام، کاتێک تۆ دەستپێشخەری رەتدەکەیتەوە واتە هیچ پرۆسەیەک ناچێتە پێشەوە و ئەو بابەتانەش لە پرۆسەیەکدا دەچنە پێشەوە. دیدێکی تر هەبوو گوایە تورکیا لە داهاتوی جیوپۆلەتیکی ناوچەکە دەترسێ بەهۆی ئەو رووداوانەی لە لوبنان و سوریا هەن؛ لەگەڵ بارودۆخی خراپی ئابوری وڵات کە تورکیای خستەتە تەنگژە و لەلاوازیەوە و لەبەر ئەم هۆیانەیە کە تورکیا داوای دانوستان دەکات.

ئەوە دروست وایە بەڵام وەڵامی کورد نادروست بوو، بگرە ئەو دەسپێشخەرییەی تورکیا بۆ گفتوگۆ و دانوستان لەگەڵ کورددا لە ئەنجامی ئەو بارودۆخە نوێیەی ڕۆژهەڵاتی ناوەڕاستە و ئەمە ڕێک بەرجەستەی ئەو دیدە زانستییە سیاسییە دەکات کە هاوسەنگی هێزەکان و رووداوەکان و هاوکێشەکان یا بە شەڕ یا بە گفتوگۆ دەگەنە ئەنجام. هەموو هیزێکیش لە ئەنجامی ئەو رووداو و هاوکێشانەوە شەڕ دەکات یان گفتوگۆ. جا باشترین کاراکتەرەکان ئەوانەن کە دەرفەتەکان دەقۆزنەوە، بەڵام پ ک ک نەک هەر ئەو دەرفەتەی نە قۆزتەوە بگرە توڕیشیهەڵدا. لەگەڵ ئەمەشدا هێشتا نەچووە و بچێ، دانوستان بەو پێودانگانەی پێشتر هەبووە وەک بەشداری لایەنی ئەوروپی و تەنانەت ئاسیاییش زۆر گرنگە بچێتە پێشەوە .

بەرهەمەی چل ساڵ لە شەڕی چەکداری پ ک ک لەگەڵ تورکیا هیچ بەرهەمێکی نەبوو جگە لە کوشتار و ماڵوێرانی زیاتر و بگرە قەتیس مانەوەی سەدان کچ و کوڕ لە شاخ و دیاریش نیە تا چەند چل ساڵی تر لەوێ دەبن. بۆیە دەستبردن بۆ ئاشتی یا بە دەنگەوەچوونی ئاشتی جا لەهەر ئاستێکدا بێت نەک هەر هزرێکی سیاسی ژیرانەیە بەڵکو ئازاترین کردارە چونکە مرۆڤی ژیر و ئازا ئەوانەن بە دوای ئاشتییەوەن نەک ئەوانەن بە دوای شەڕ و هێزی بازووەن. پ ک ک و سیاسەتەکەی لە شارەوە دروست بووە و پیویستە واز لە شاخ بهێنێ و بێتەوە ناو شار چونکە کورد و کێشەی کورد لە ناو شارەکاندان و ئەوەش سەنگی مەحەکی چارەسەرەکانە نەک شاخە دوورەکان.

٢٦ی ١١ی ٢٠٢٤